

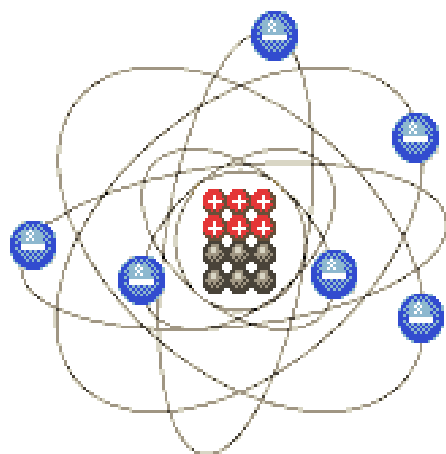
Određivanje starosti metodom ^{14}C

1. Uvod i primjer datiranja

Ines KRAJCAR BRONIĆ
krajcar@irb.hr

- ^{14}C metoda – osnove
- Mjerne tehnike
- Laboratorij IRB Zagreb
- Primjene - primjer

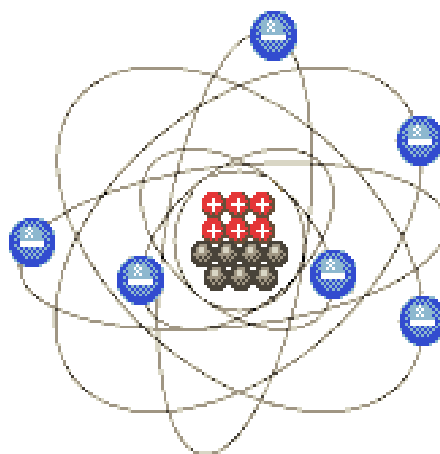
Izotopi ugljika

^{12}C

98.89 %

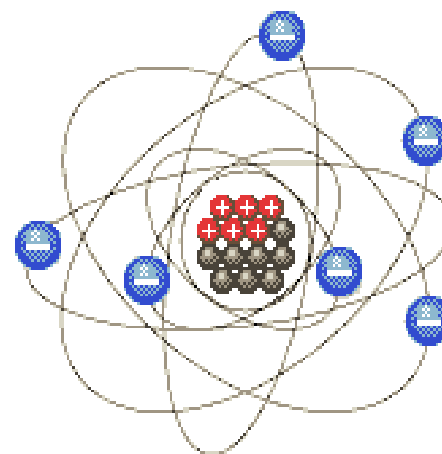
$p = n = 6$

^{13}C

1.11 %

$n = 7$

^{14}C

10^{-10} %

$n = 8$

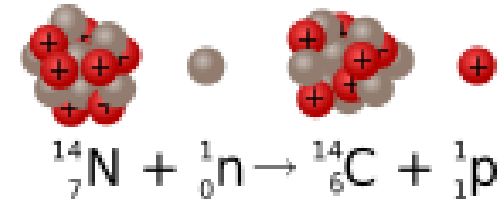
$T_{1/2} = 5730 \text{ y}$

Nastajanje ^{14}C (produkcija)

Kozmogeni i antropogeni izotop/radionuklid

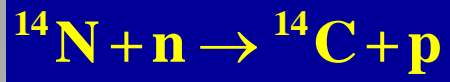
Kozmogeni ^{14}C – prirodna produkcija

interakcija neutrona iz kozmičkog zračenja s ^{14}N

Produkcija 1.4 - 1.54 PBq/yr – nije jednolika zbog promjenjivog intenziteta kozmičkog zračenja, 11-godišnjeg sunčevog ciklusa, promjene zemljina magnetskog polja ...

U Zemljinoj atmosferi	oko 220 PBq „prirodnog“ ^{14}C
Terestrijalni ^{14}C	oko 10000 PBq

O_2

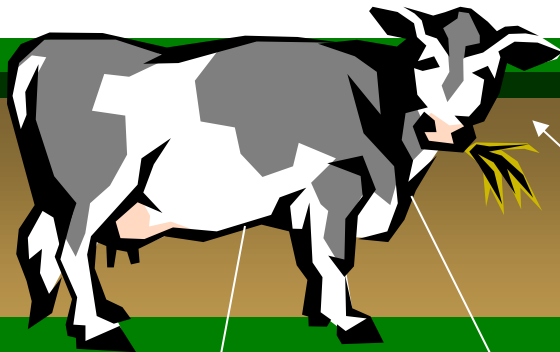
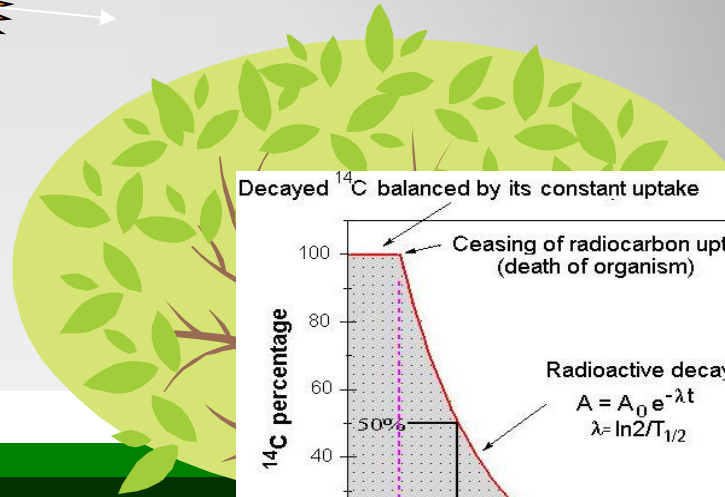

Carbon on Earth

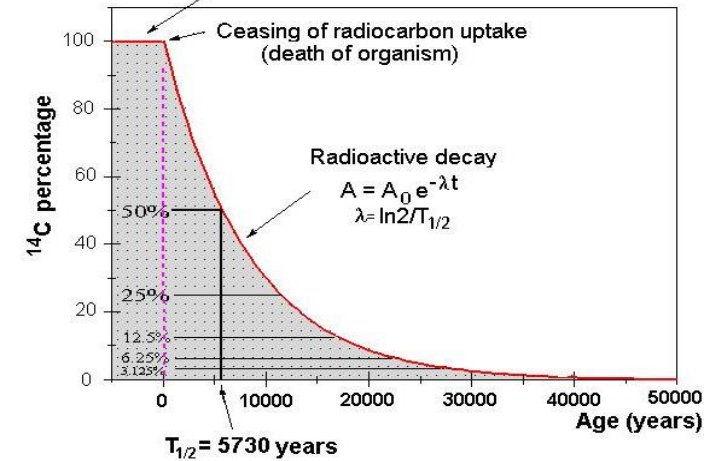
^{12}C : 98.89 %

^{13}C : 1.1 %

^{14}C : 1.18×10^{-10} %

Decayed ^{14}C balanced by its constant uptake

- Antropogeno

- „bomb” ^{14}C

Nastaje interakcijama neutrona emitiranih u
atmosferskim nuklearnim eksplozijama

input 213 – 315 PBq,

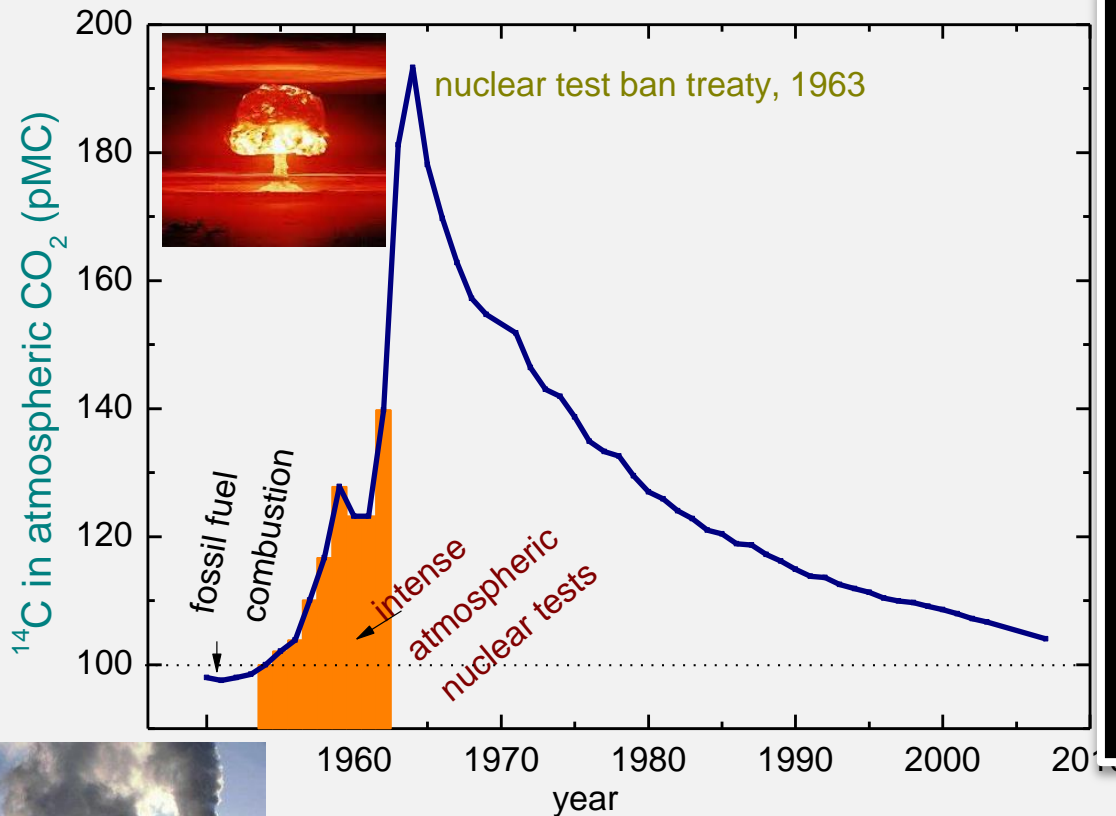
udvostručena atm. specifična aktivnost ^{14}C
1963, nakon toga – pad

- nuklearne elektrane

- drugi nuklearni objekti

- Fosilna goriva – razrjeđenje ^{14}C

Anthropogenic ^{14}C

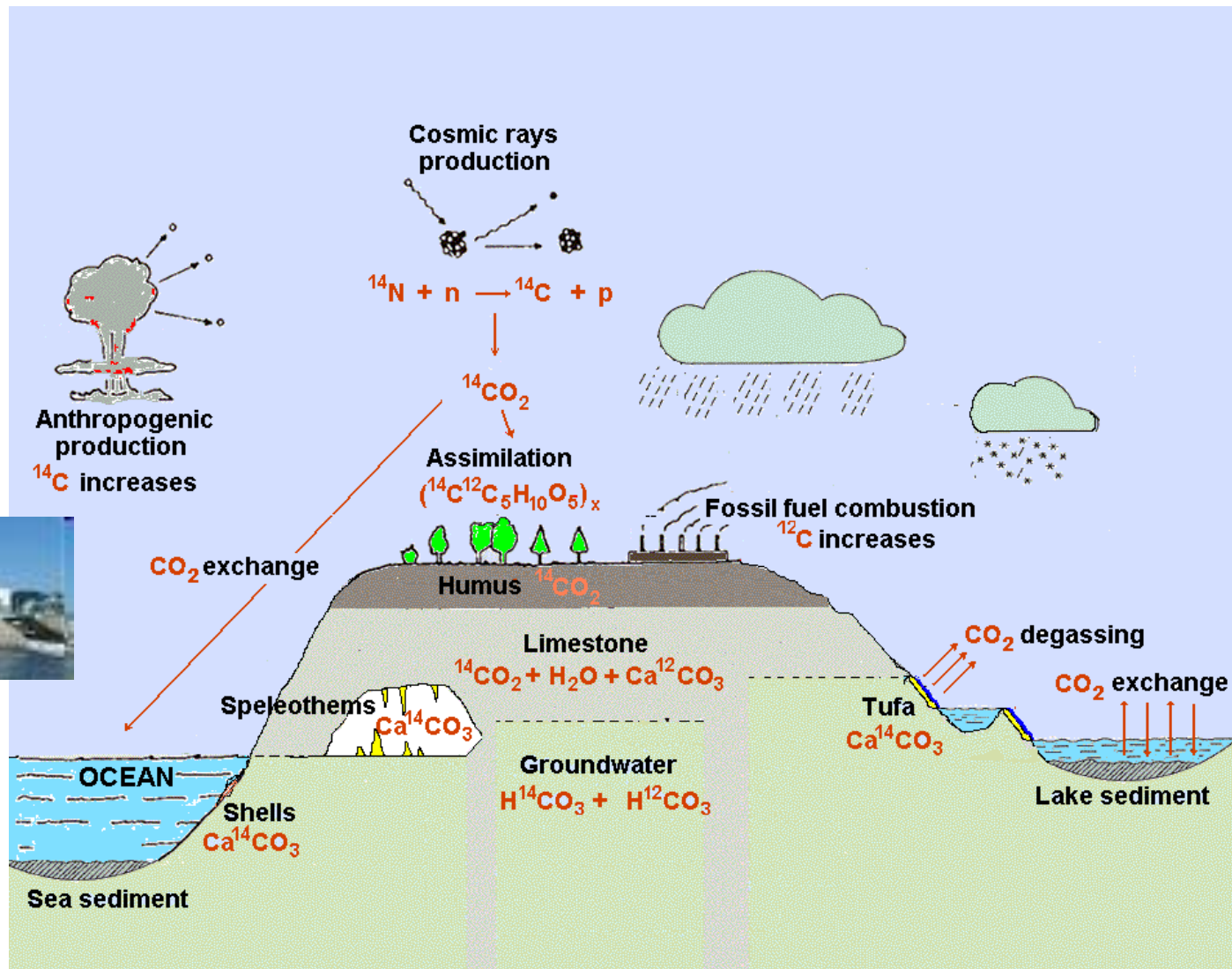

Anthropogenic activities disturbed the natural distribution of ^{14}C in the atmosphere through fossil fuel combustion (increasing of ^{12}C compared to ^{14}C) and atmospheric bomb tests (doubling the natural atmospheric ^{14}C activity in 1960-ties).

The „bomb-peak“ has served as an invaluable tracer to get insight into the global carbon cycle on the decadal time scale.

Raspodjela ^{14}C u prirodi

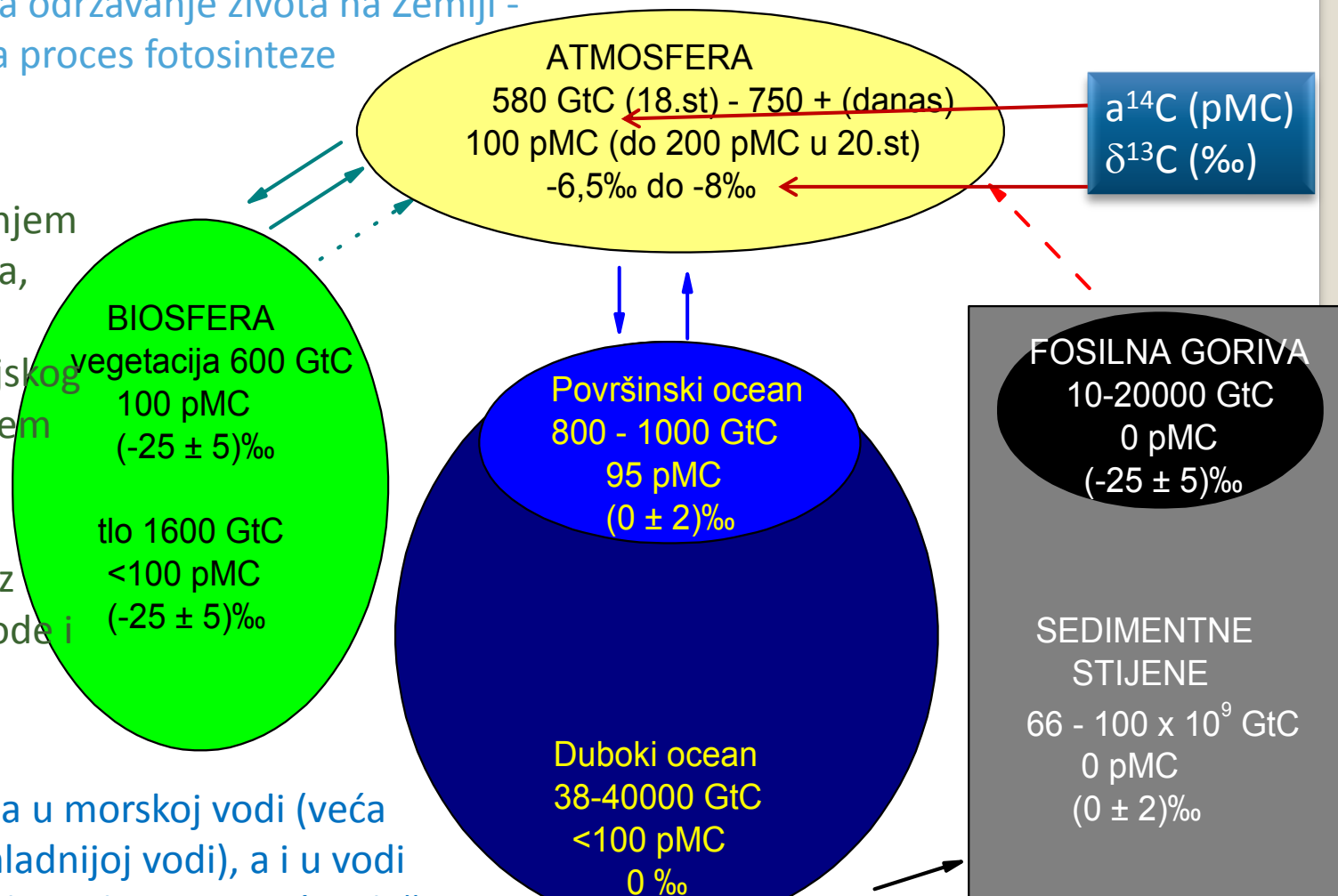

U atmosferi - uglavnom kao CO_2 , 0,03 (0,04)% vol.
 - važna uloga za održavanje života na Zemlji -
 koriste biljke za proces fotosinteze

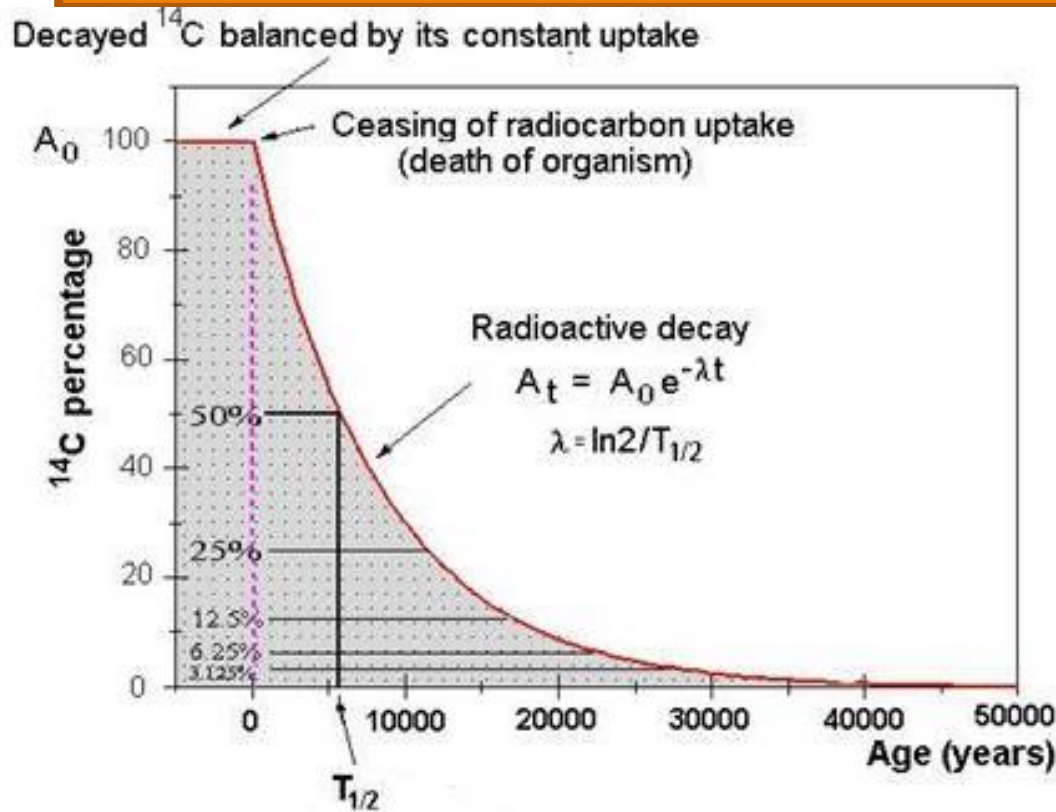
Vraća se u atmosferu disanjem biljaka i životinja, raspadanjem biljnog i životinjskog tkiva, spaljivanjem organskog materijala, oslobađanjem iz tople morske vode i vulkanskim erupcijama.

CO_2 se otapa u morskoj vodi (veća topivost u hladnijoj vodi), a i u vodi koja prolazi kroz tlo, stvarajući ugljičnu kiselinu, koja može otapati vapnenačke stijene.

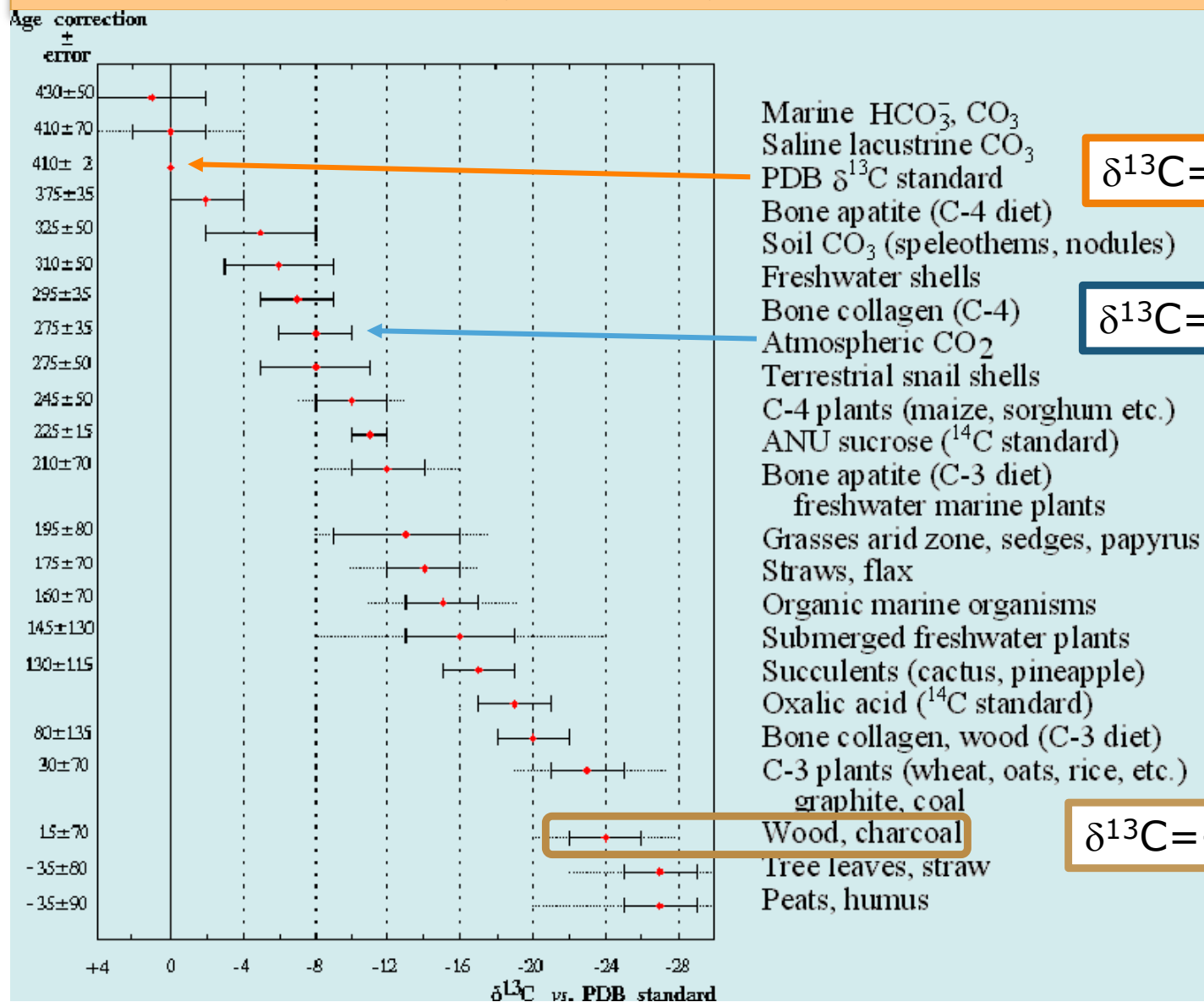
Izgaranjem fosilnih goriva oslobađa se ugljik koji je milijunima godina bio spremljen u litosferi.

Konvencijska ^{14}C starost

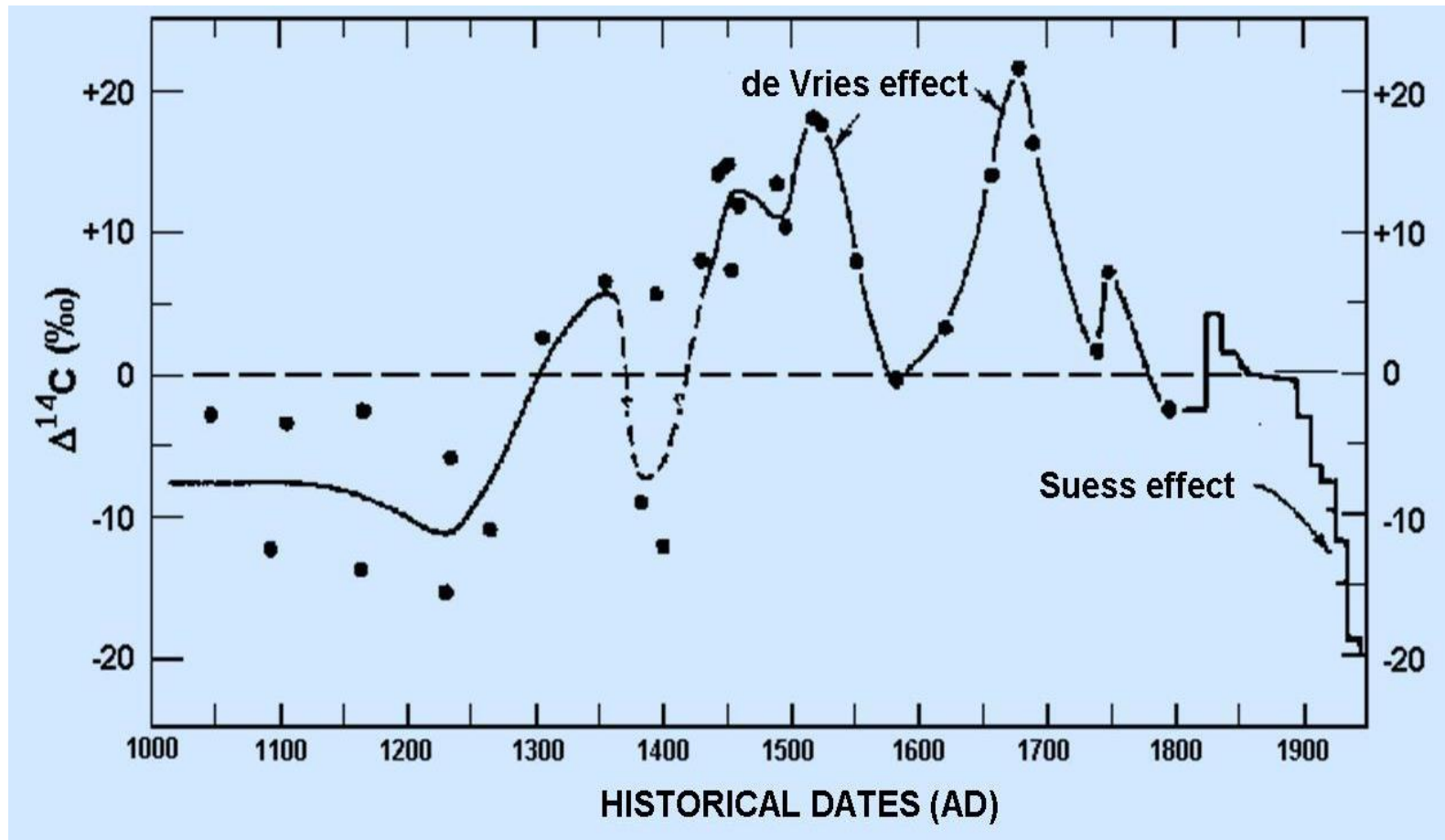

- a **half-life of 5568 years** (mean lifetime is 8030);
- correction for sample **isotopic fractionation** ($\delta^{13}\text{C}$);
- use of **1950 AD as 0 BP**, i.e. all ^{14}C ages head back in time from 1950;
- assumption that all ^{14}C **reservoirs** have remained **constant** through time.

Neke vrijednosti $\delta^{13}\text{C}$ različitih materijala koje se koriste za normalizaciju konvencijske starosti

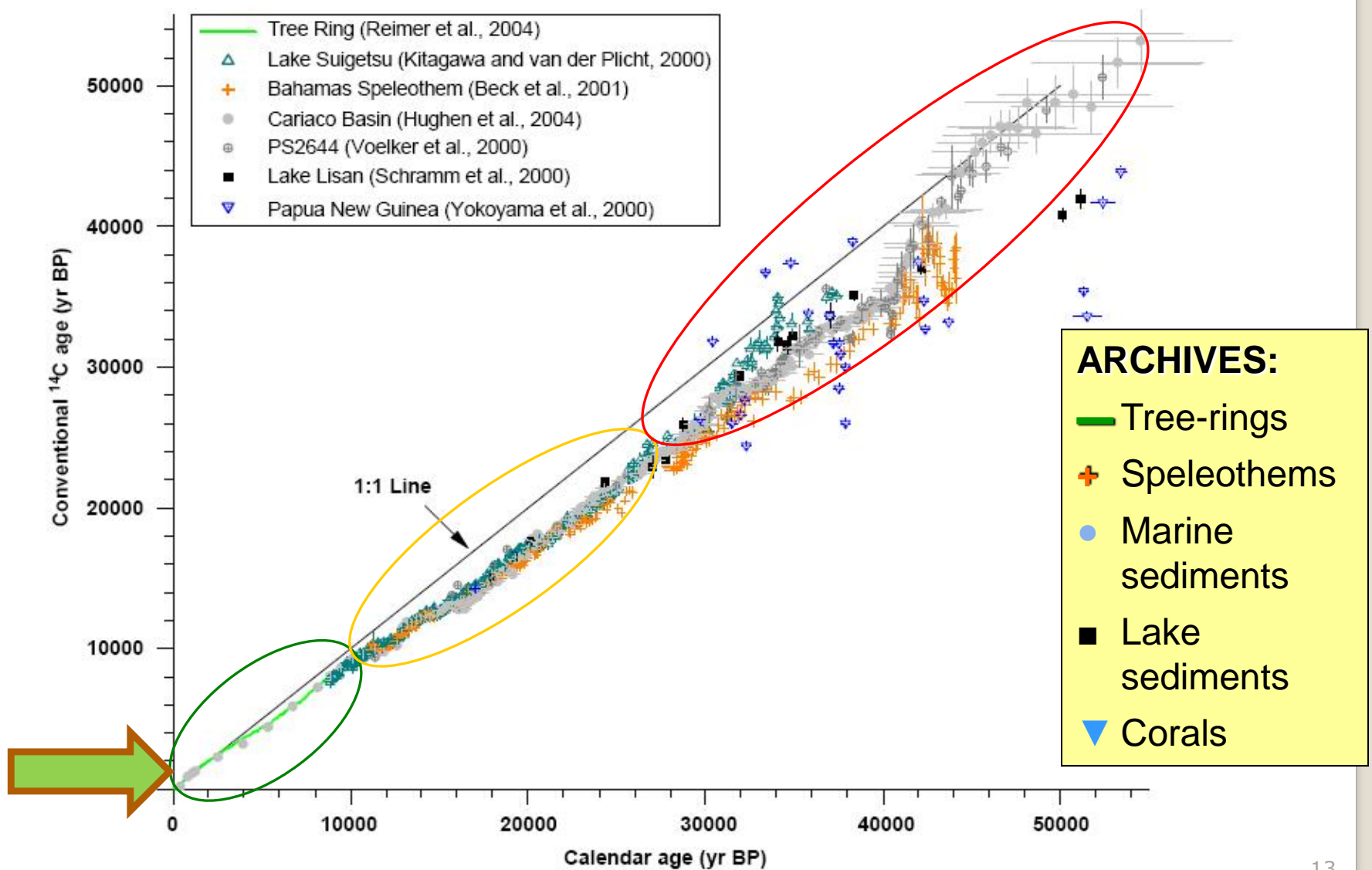
Primijećeno je da se atmosferska aktivnost ^{14}C mijenja u vremenu → potrebno kalibrirati izmjerenu (konvencijsku) ^{14}C starost, tj. pretvoriti ^{14}C godine u kalendarske godine

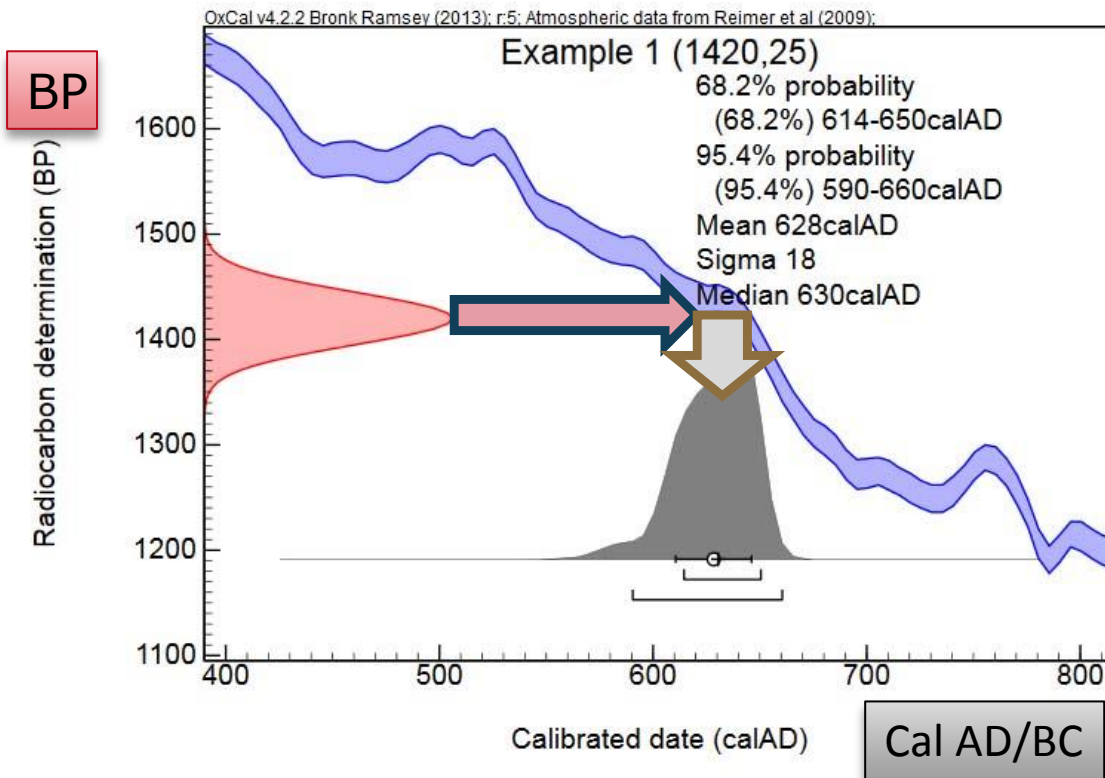
Fluctuations in radiocarbon activity over last 1000 years

Radiocarbon calibration curves

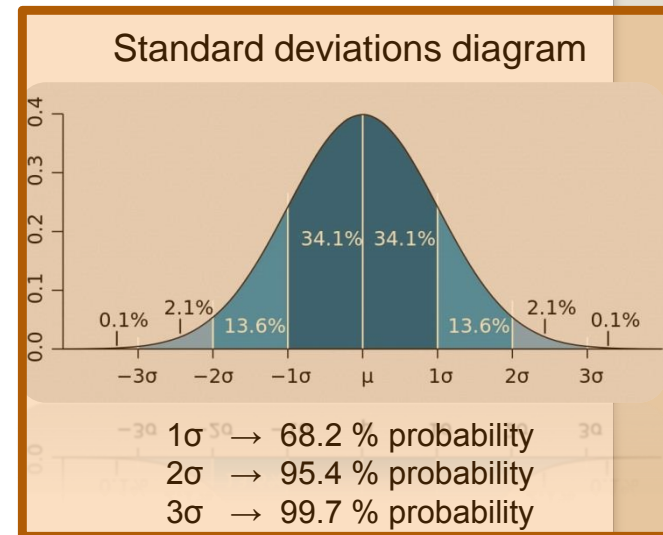
R.G. Fairbanks et al. / Quaternary Science Reviews 24 (2005) 1781–1796

Kalibracija konvencijskih starosti

Example of a single calibrated date

Conventional radiocarbon ages (ordinate) in years BP are represented as the Gaussian curve with mean and standard deviation (uncertainty) being 1420 ± 25 . Calibrated values, in calendar years, are obtained by transferring the values on ordinate over calibration curve to the abscissa. Results can be presented by 1σ , 2σ or 3σ probabilities and by mean or median values.

Rezultat

Može se izraziti kao

BP

Konvencijska ^{14}C starost

(godine) BP, 0 BP = 1950 AD
 $\delta^{13}\text{C}$ normalizacija, Libby half-life

cal BC/AD

Kalibrirana starost

Cal BC, Cal AD, vjerojatnosti i rasponi
dostupan software, kalibracijske krivulje

$a^{14}\text{C}$
 $F^{14}\text{C}$

Relativna specifična aktivnost ^{14}C
(često u geologiji, izučavanje atmosfere...)

$F = 1 \rightarrow a^{14}\text{C} = 100 \text{ pMC} \rightarrow 226 \text{ Bq/kgC}$

Priprema uzoraka i mjerenje

Priprema uzoraka ovisi

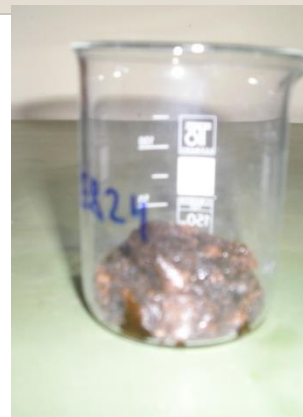
- o vrsti uzorka
- o mjernoj tehnici

- Izdvojiti sav ugljik iz uzorka (frakcionacija)
- Sav ugljik dolazi samo iz uzorka (kontaminacija)

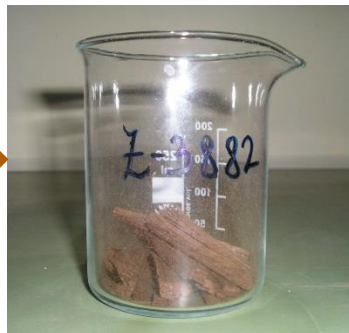
kost

kolagen

drvo

Nakon ABA obrade

sga

Karboniziran
uzorak

Mjerne tehnike

Radiometrijske – broje se raspadi ^{14}C (po jedinici mase
u jedinici vremena)

potrebna masa C: **1 - 5 g**

Potrebna masa uzorka: 10 - 50 g

Gas proportional counters (GPC)

Liquid scintillation counters (LSC)

Accelerator Mass Spectrometry (AMS)

– broje se atomi ^{14}C , ^{12}C i ^{13}C

Potrebna masa: **<2 mg C, <1 g uzorka**

IRB – laboratorij za ^{14}C

Laboratorij za mjerenje niskih radioaktivnosti

(Radiocarbon and Tritium Laboratory)

Zavod za eksperimentalnu fiziku

Institut Ruđer Bošković, Zagreb, Hrvatska

<http://www.irb.hr/zef/c14-lab>

lna@irb.hr

Razvoj metode ^{14}C započeo 1968.

Plinski proporcionalni brojač - Gas proportional counting - GPC (CH_4)

Tekućinski scintilacijski brojač - Liquid scintillation counting – LSC

(benzen LSC-B, apsorpcija CO_2 LSC-A)

Accelerator Mass Spectrometry - AMS

priprema grafita

>6200 uzoraka

(3700 GPC, 700 LSC-A, 1400 LSC-B, 1300 AMS)

Suradnici

- Nada Horvatinčić, znanstvena savjetnica, kemičar
- Ines Krajcar Bronić, znanstvena savjetnica, fizičar
- Jadranka Barešić, znanstvena suradnica, kemičar
- Ivanka Lovrenčić Mikelić, znanstvena suradnica, geolog
- Martina Rožmarić Mačefat, znanstvena suradnica, kemičar
- Andreja Sironić, viša asistentica, kemičar
- Damir Borković, stručni suradnik, fizičar
- Matea Krmpotić, doktorandica, kemičar
- Anita Rajtarić, tehnička suradnica
- Bogomil Obelić, znanstveni savjetnik u mirovini, fizičar, vanjski

Projekti

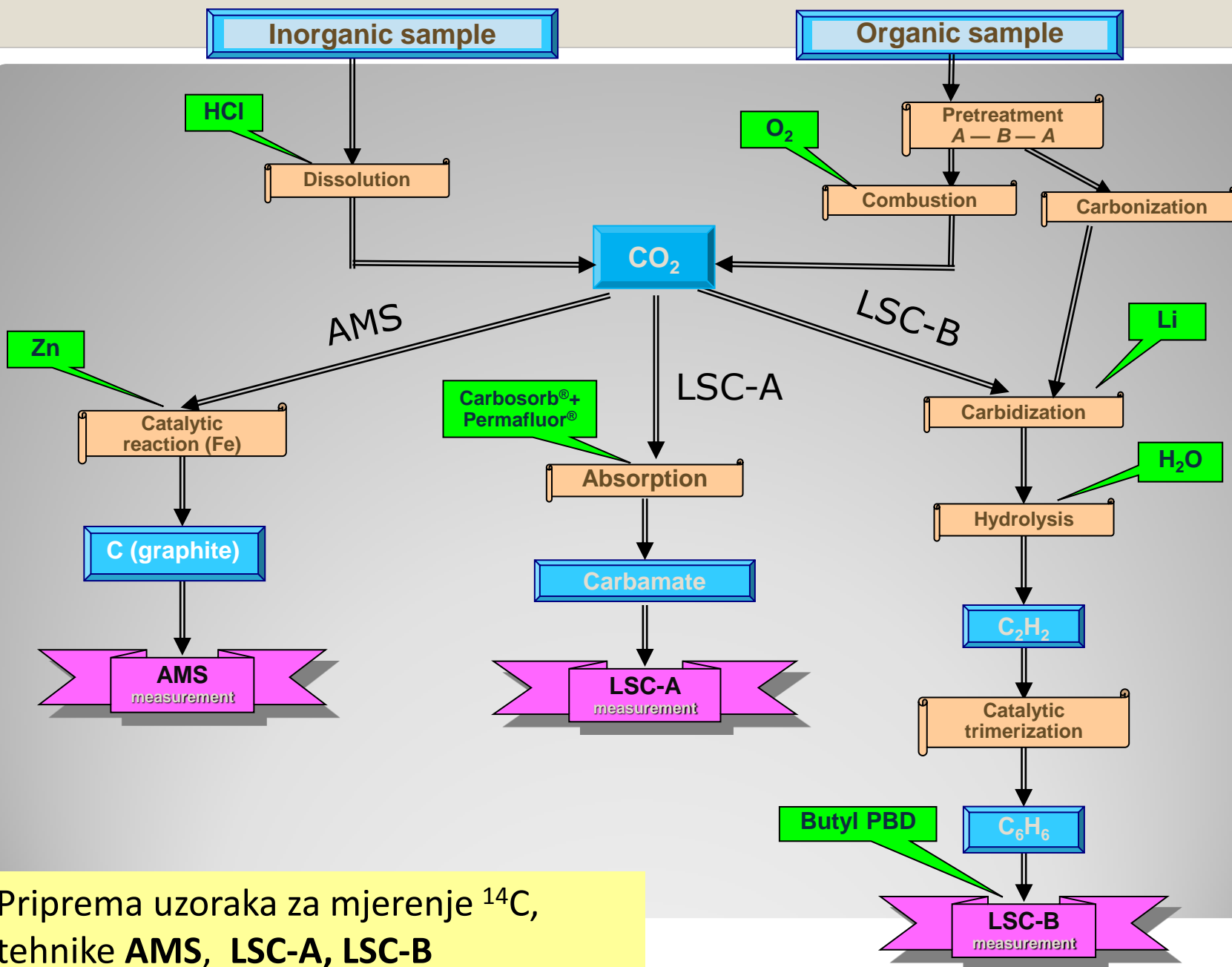
- Preparation of carbon samples for ^{14}C dating by the AMS technique - AMS 14C, FP6, 2007-2008
- Utjecaj klimatskih promjena i stanja u okolišu na biološko inducirano taloženje sedre i sedimentacijske procese u Plitvičkim jezerima, 2011 - 2013
- HRZZ 1623 - Reconstruction of the Quaternary environment in Croatia using isotope methods – REQUENCRIM
- IAEA TC projekt CRO/1/007 "Isotope Investigation of the Groundwater-Surface Water Interaction at the Well Field Kosnica in the Area of the City of Zagreb, 2016-2017
- FP5, 3 FP6, FP7 projekti
- IAEA – TC projekti, CRP – RC, organizacija Training Course
- Bilateralni projekti

Projekti

Bilateralni hrvatsko-srpski projekti

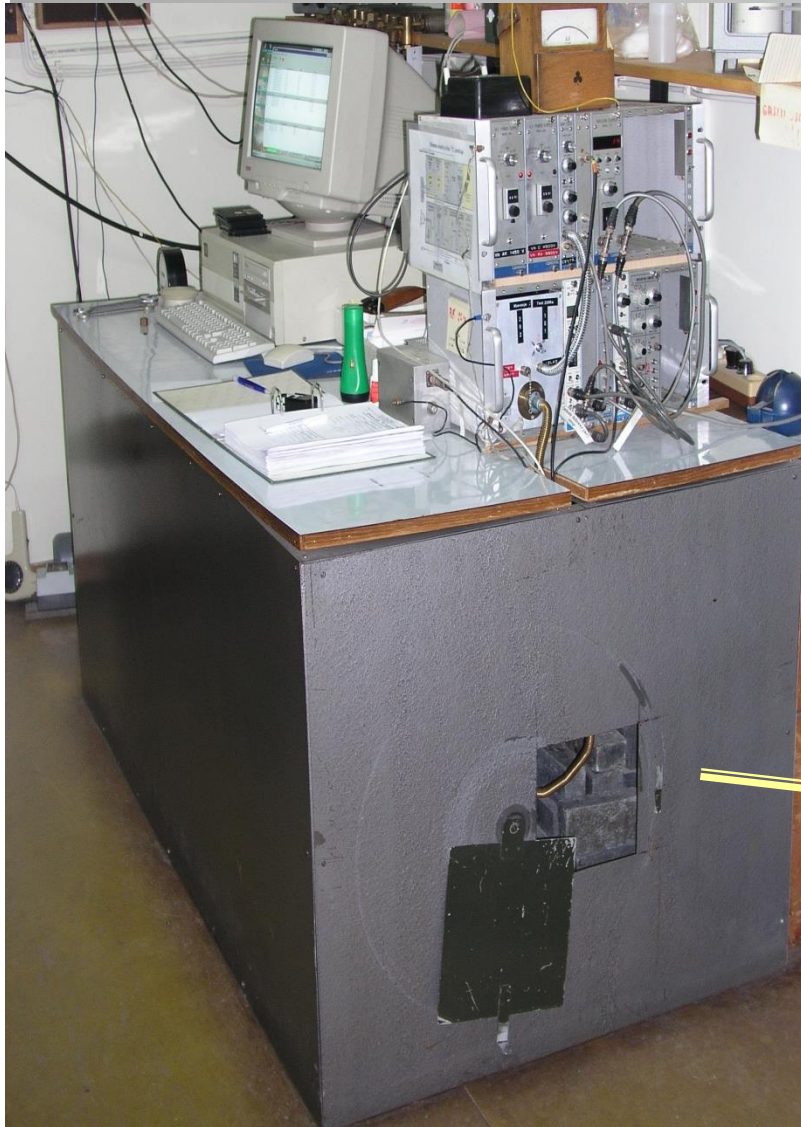
- **Optimizacija metoda mjerenja radioaktivnosti (^3H , ^{14}C , ^{90}Sr , ^{222}Rn) u uzorcima iz okoliša** - Institut Ruđer Bošković i Prirodno-matematski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu, 2016-2017
- **^{14}C i ^{137}Cs u sedimentima - usporedba metoda i primjena na recentne sedimente**, Institut Ruđer Bošković i Prirodno-matematski fakultet, Univerzitet u Novom Sadu, 2011 – 2012

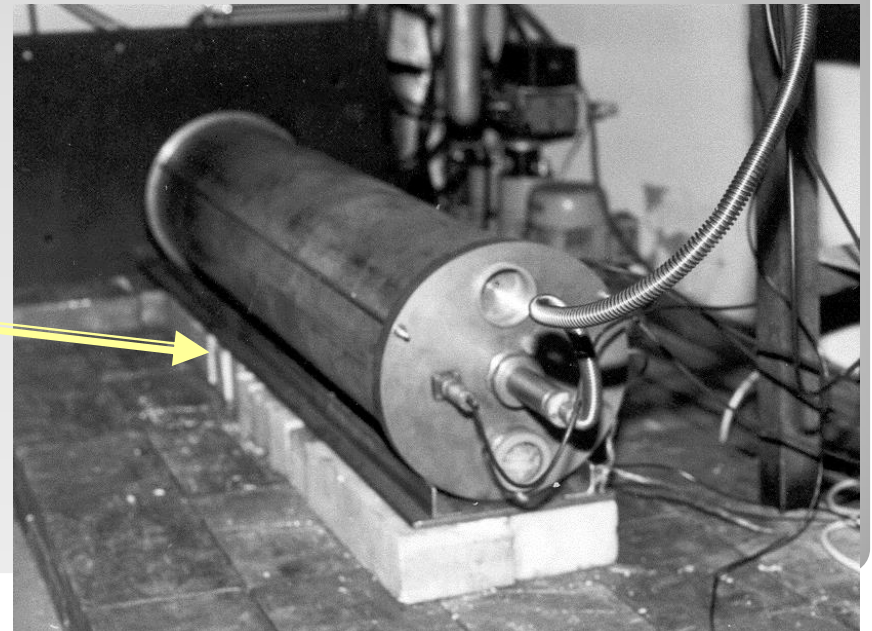
Priprema uzoraka za mjerenje ^{14}C ,
tehnike **AMS**, **LSC-A**, **LSC-B**

GPC – Gas proportional counter

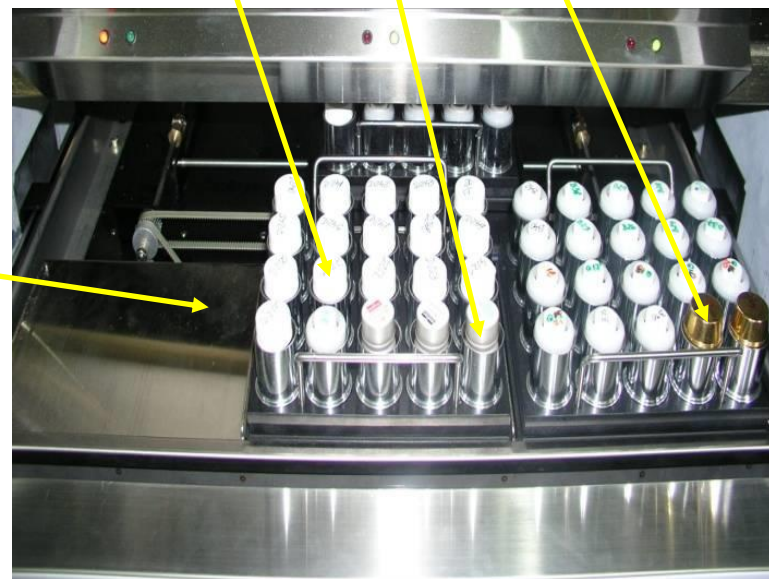
- Counting gas (CH_4) → sample and detection medium
- β particles from decay ionize gas → primary electrons
- electron avalanches are produced in strong electric field → signal

LSC – Liquid scintillation counter

Ultra-low-level *Quantulus 1220*

^{14}C sample preparation for AMS

ABA
pretreatment

Collagen
extraction

Combustion to
 CO_2

Reduction
to C

Preparation of
targets

AMS
measurement

Organic carbon

Preparation of carbon samples for ^{14}C dating by the AMS technique – AMS-14C

SSA WBC 043584, 1.1.2007. – 31.12.2008.

Co-ordinator: Ines Krajcar Bronić

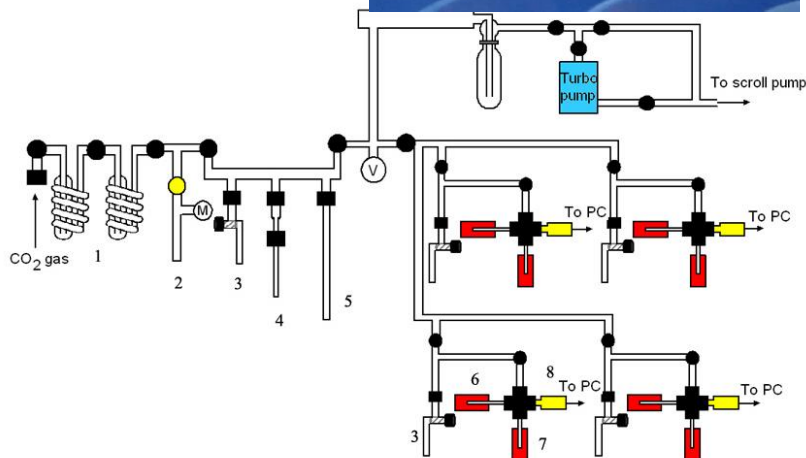
In cooperation with SUERC-UGLA, East Kilbride – Glasgow

AMS- ^{14}C

Ag

uzorak

CuO

IAEA.org
International Atomic Energy Agency

TC programme CRO/8/006

"Application of isotope techniques in investigation of water resources and water protection in the Karst area of Croatia" (2005-2007)

Principal investigator:

Nada Horvatinčić

Graphitization line

Usporedba nekih karakteristika mjernih tehnika ^{14}C (AMS i LSC) na Institutu Ruđer Bošković

	^{14}C AMS	^{14}C LSC
masa C / g	$2 \cdot 10^{-3}$	4 (2)
Oblik pripremljenog uzorka	graphite (+Fe)	benzene
Preciznost / pMC	0.3	0.5
Granica detekcije / year BP	56 200	55 000
Trajanje mjerenja	>30 minuta	24 sata
Broj pripremljenih uzoraka tjedno	16	5
Cijena / kn	3000	1650

Primjene ^{14}C

- **Datiranje (određivanje starosti) organskih uzoraka**
(biljke, drvo, žito, sjemenke, drveni ugljen, koža, platno/tekstil, kosti, zubi, slonovača, rogovi, pergament, papir, treset, tlo, organski sedimenti, DOC - dissolved organic carbon...)
- **Datiranje sekundarnih karbonata** (anorganski/karbonatni sediment, sige, sedra, koralji, školjke, DIC - dissolved inorganic carbon) – potrebno poznavati tzv. početnu aktivnost ^{14}C
- **Ciklus ugljika u prirodi**
- **Monitoring okoliša** (okolina nuklearnih postrojenja)
- Oceanologija, klimatologija
- Forenzika
- Medicinske, biokemijske, farmakološke primjene
- Određivanje udjela biogene komponente

ZAPAMTITI!

- ❖ Metoda datiranja pomoću ^{14}C daje **starost materijala biogenog porijekla** (drvo, platno, papir), a ne vrijeme stvaranja npr. umjetničkog djela
- ❖ Metoda datiranja pomoću ^{14}C ne daje kao rezultat pojedinačnu godinu, već **raspon godina** (s određenom vjerojatnošću)
- ❖ Interpretaciju rezultata potrebno je raditi **u suradnji** s drugim istraživačima (arheolozi, povjesničari umjetnosti, geolozi...)

Arhiv Vojvodine, Novi Sad

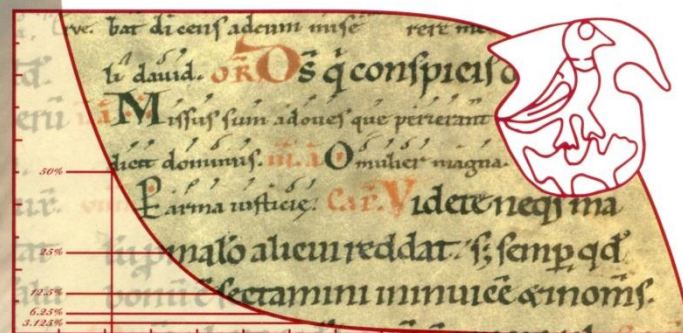
3/2015. – otkrivena neobilježena
arhivska kutija s neevidentiranom
arhivskom građom
Pet rukopisnih kodeksa na papiru,
6 pergamentnih listova s fragmentima
rukopisa

Pergament korišten kao omot
bilježnica iz 16. st (1569-70 AD, 1590
AD)

„traganje za izgubljenom istinom”
opisano u knjizi „Put dokumenta”

Novi Sad, 2016,
ISBN 978-86-80017-39-6

ПУТ ДОКУМЕНТА

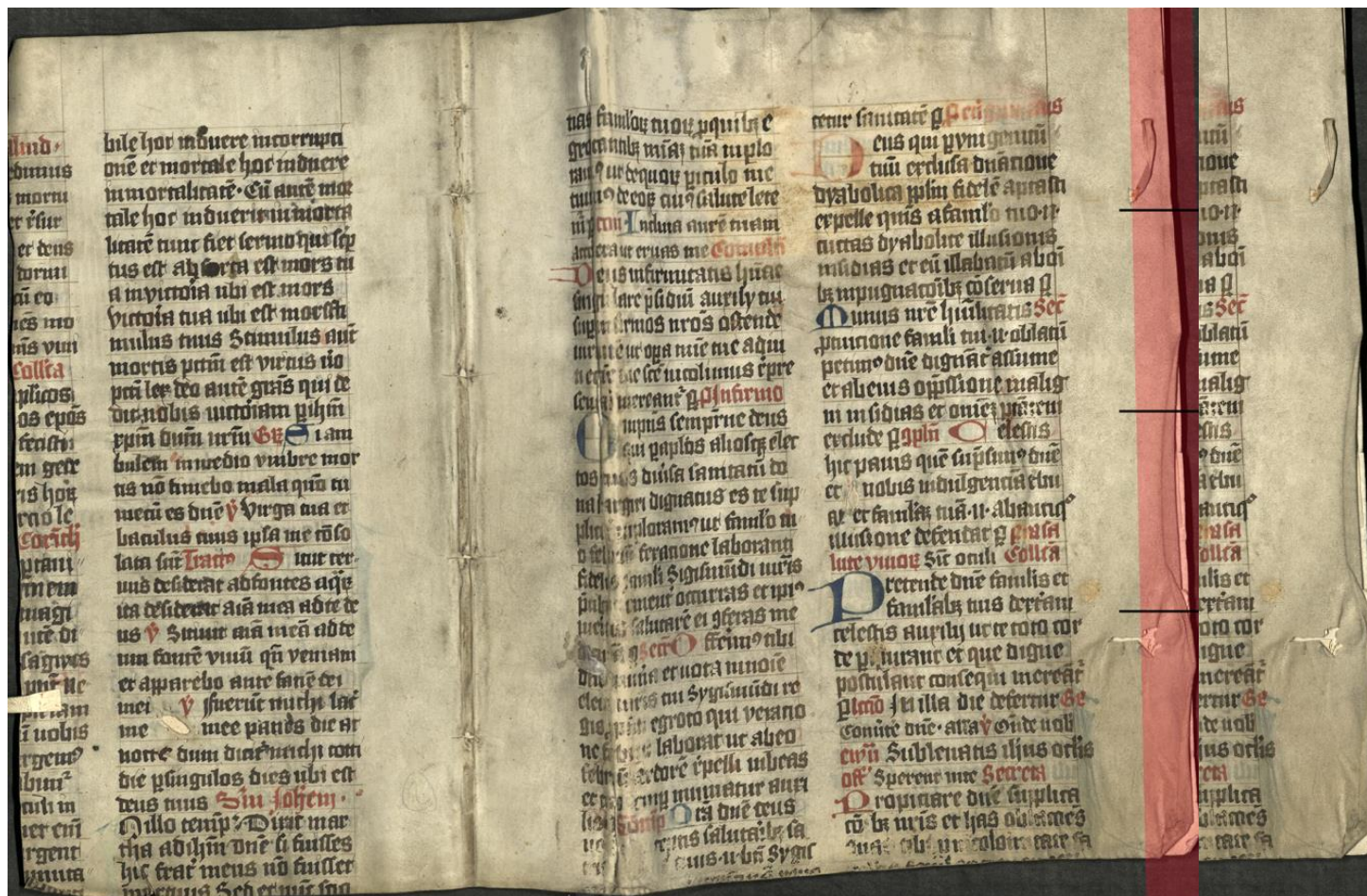

Pergament

rukopisi K3 i K4 – liturgijski tekstovi na latinskom

Arhiv Vojvodine, Novi Sad

Pergament korišten kao omot bilježnica iz 16. st (1569-70 AD, 1590 AD)

K3

[illegible]

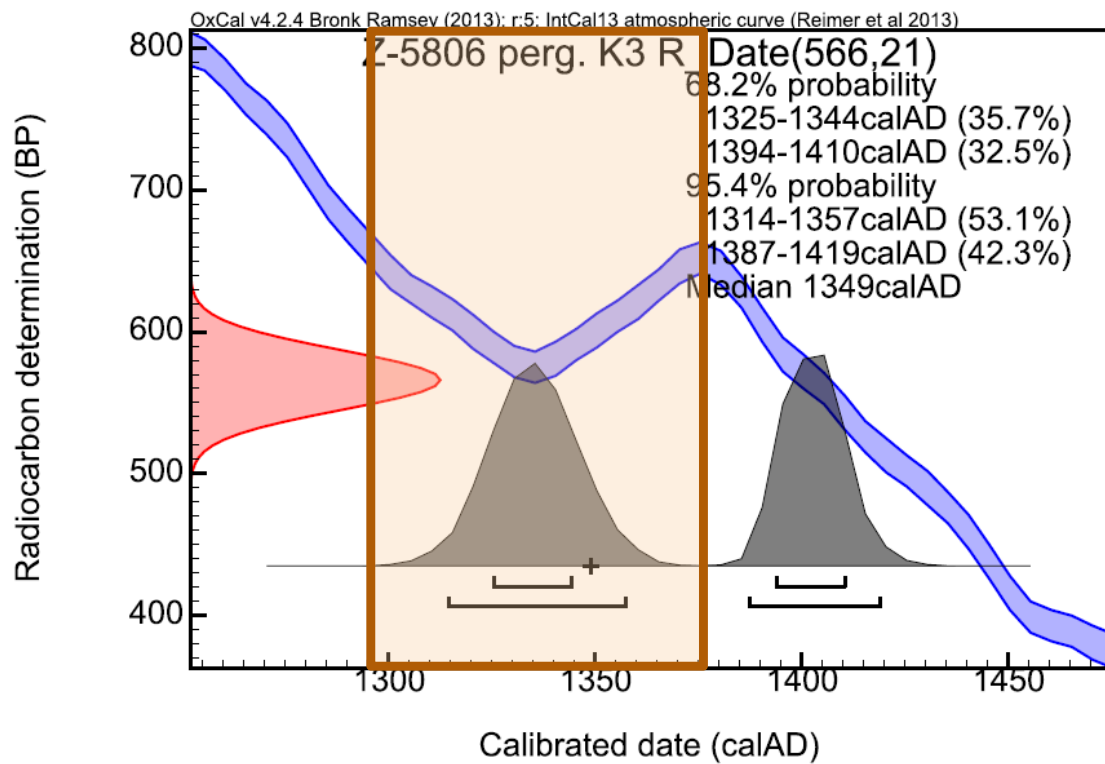
pat' a dno. dicit filio suo iacob. **169**
 Audim' patre tuu loquent' cu' eliam
 fiam' meo adiecent' et. Affer m' de
 uenatione tua. & fac cibos ut come-
 am. **170** Affer m' de cora dno. mte qua
 mortu' sum. me g' filium accipere
 & filius meus. & p'geni ad gressu. Affer
 m' duos pedes optimos. ut facia' ex
 eis eliam pat' no. q' libere uescit. q's
 cu' m' uenit & comedat. benedi-
 cat t' p'q'q' bonat'. lui ille respondit.
171 Osti q' d' t' ff' meus homo filius
 sit & ex p'lo. Si autem auerit me
 pat' m' & lib' fert'. tunc ne putet
 me s' uoluit illudere. & inducat
 sup' me m' d' catione. & benedictio-
 ne. **172** Auit daniel dicens.
 exaudi d' s' oratione. & seru tuu & p'
 ces ei. & o' m' de facie tua sup' sciam
 u' tuu p'q' f'ertu' e'. **173** p'ier te
 metuu. & m' p' d' mens auit tuu
 & uenit. & uoluit tuos & uide de d'o
 latione. m' m' & uenit sup' qua in
 uocati. & m' tuu. **174** *prophetiam*
 que leg' e' in i' *175* Qui me misit me
 cum q' d' s' p'ier me sciam qua quo placi-
 ta sunt. & o' m' p'ier me. **176** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **177** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **178** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **179** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **180** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **181** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **182** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **183** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **184** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **185** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **186** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **187** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **188** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **189** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **190** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **191** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **192** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **193** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **194** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **195** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **196** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **197** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **198** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **199** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **200** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **201** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **202** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **203** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **204** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **205** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **206** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **207** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **208** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **209** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **210** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **211** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **212** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **213** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **214** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **215** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **216** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **217** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **218** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **219** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **220** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **221** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **222** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **223** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **224** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **225** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **226** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **227** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **228** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **229** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **230** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **231** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **232** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **233** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **234** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **235** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **236** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **237** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **238** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **239** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **240** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **241** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **242** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **243** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **244** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **245** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **246** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **247** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **248** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **249** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **250** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **251** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **252** q' d' s' or. p' q' d'
 m' f'iam. & o' m' p'ier me. **253** q' d' s

fuge ad laban fratrem meum in mariam.
 habita bisque: cum eo dies paucos do-
 nec requiescat furor fratris tui. &
 cesset indignatio eius obuius factusque:
 ego qui fecisti meum: postea mit-
 ta adducam te in domum tuam. Curritque
 orabor filio in matrem dicit. **Ly.**
Per quoque rebecca adysaac. Teder-
 me inter me: propter filias enim. Si ac-
 ceperit iacob uxorem de stirpe huius
 terre: nolo uniri. Vocant itaque
 ysaac & benedixit iacob. postquam ei
 dies. Noli accipere coniugem de stirpe
 chanaan. sed uade & procuresse in
 mesopotamiam syrie. addomum
 batuel patris matris tue: & accipe
 tibi inde uxorem de stirpe laban animi
 culti tui. Misit omnes benedixit
 & accepit te faciat itaque: multi-
 plicet in sis in multas populos: &
 dedit benedictiones abrahe & se-
 mini tuo post te: ut possideas
 terram pignationis tue. sed pollicetur
 ei auo tuo. **Cy.** & dimisisset eu
 cum ysaac & fecit uenit ad mesopo-
 tamiam syrie ad laban filium batuel.
 syri fratrem rebecca matris sue. Videns
 autem eliam quod benedixisset patri suus
 ysaac & misisset eu & misisset eu in
 mesopotamiam syrie ut inderet uxorem
 diceret. quia benedictionem precep-
 set ei dies. non accipies coniugem de stirpe
 chanaan. quia obediens iacob patri
 tuo esset in syria. pbansque: quod non libenter
 accepisset filius chanaan patri suus.
 iuxta ad israhel & seduxit uxorem ab eis:

maran.
 uos do
 au &
 uenit;
 amittā
 ruit;
 Ty.
 e. Teda
 ut. Si ac
 pehui
 itaq;
 epq; ei
 chupe
 ere m
 omū
 accipe
 m amun
 edicet
 mlti
 oz &
 a se
 lideas
 pollicet
 fter cū
 nesopo
 ū tarmel.
 e. Videns
 pat' suus
 fter cū m
 de uxore
 ne pcepit
 e. defuitab
 aacob paren
 t; qd' n' libent
 at' suus.
 uxore abf;

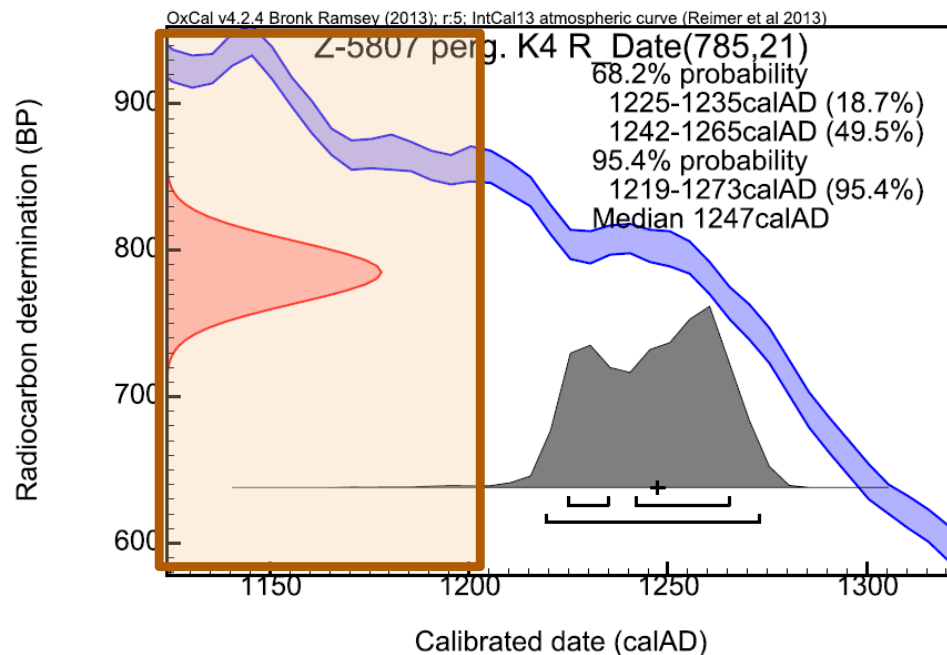

Lab. no	Naziv uzorka	Konvencijska ^{14}C starost (BP)	$\delta^{13}\text{C}$ (‰)	Raspon kalibriranih godina (cal AD)	medijan cal AD	Očekivani period
Z-5806 A1140	Pergament K3	565 ± 20	-21.0	1325 – 1410 (68.2%)	1349	14th c.
Z-5807 A1141	Pergament K4	785 ± 20	-21.4	1225 – 1265 (68.2%)	1247	12th c.

K3 – rezultat datiranja podudara se s arheografsko-paleografskim rezultatima, 14.-15. st.

Lab. no	Naziv uzorka	Konvencijska ^{14}C starost (BP)	$\delta^{13}\text{C}$ (‰)	Raspon kalibriranih godina (cal AD)	medijan cal AD	Očekivani period
Z-5806 A1140	Pergament K3	565 ± 20	-21.0	1325 – 1410 (68.2%)	1349	14th c.
Z-5807 A1141	Pergament K4	785 ± 20	-21.4	1225 – 1265 (68.2%)	1247	12th c.

K4 –arheografsko-paleografski rezultati 12. st.
U Arhivu dokumentiran s vremenom porijekla 12.-13.st.

- Najstariji u Arhivu Vojvodine
- Jedan od najstarijih dokumenata u svim arhivima R. Srbije,
- spada u red raritetnih dokumenata kulturne baštine